

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

Empowered lives.
Resilient nations.

Studija izvodljivosti koncepta e-mobilnosti u Crnoj Gori

Radoje Vujadinović

Studiju pripremio: Energetski institut Hrvoje Požar (EIHP)

20.09.2019, Hotel Hilton-Podgorica

Studija je pripremljena za potrebe projekta "Razvoj niskokarbonskog turizma u Crnoj Gori" koji realizuje UNDP u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, Ministarstvom ekonomije i Ministarstvom saobraćaja i pomorstva, a finansirana je iz sredstava Globalnog Fonda za životnu sredinu (GEF).

Ciljevi i aktivnosti studije

- **Cilj izrade studije:**
  - **Utvrđiti mogućnost uvođenja koncepta e-mobilnosti u Crnoj Gori**
  - **Predložiti podsticaje za razvoj e-mobilnosti u Crnoj Gori**
- **Elementi studije:**
  - **Situaciona analiza pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za e-mobilnost u Crnoj Gori**
  - **Analiza tržišta e-mobilnosti u Crnoj Gori**
  - **Analize troškova i koristi koncepta e-mobilnosti u Crnoj Gori – studije slučaja**
  - **Predlog ekonomskih i finansijskih podsticaja za e-mobilnost u Crnoj Gori**

I. Situaciona analiza pravnog, institucionalnog i finansijskog okvira za e-mobilnost u Crnoj Gori

Situaciona analiza – zakonodavni okvir

- **Zaštita životne sredine i klimatske promjene**
  - Nema posebnog tretmana e-mobilnosti u zakonskim i strateškim/planskim dokumentima
- **Saobraćaj**
  - Nacrt novog Zakona o putevima - prepoznaje **mjesta za punjenje vozila na električni pogon kao prateće sadržaje puta** odnosno površine i objekte za pružanje različitih usluga korisnicima puta
  - Direktiva 2014/94/EU o uspostavljanju infrastrukture za alternativna goriva nije transponovana i nije usvojen Nacionalni okvir politika
- **Građevinarstvo**
  - Nema posebnog tretmana objekata za punjenje e-vozila (npr. eventualno olakšavanje uslova njihove izgradnje)
- **Homologacija vozila**
  - **Zakonodavstvo ne sadrži nikakve ulazne barijere za uvoz e-vozila svih kategorija**
- **Finansijski aspekti**
  - Motorna vozila na elektro pogon **ne plaćaju godišnji porez na upotrebu putničkih motornih vozila**
- **Zelena i društveno odgovorna javna nabavka**
  - Primjena kriterijuma zaštite životne sredine i energetske efikasnosti -> sprovođenje u praksi

Situaciona analiza – strateški okvir

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine

Prepoznaje saobraćaj kao značajan sektor u potrošnji energije, a među predloženim mjerama je **uvođenje hibridnih i električnih vozila**

Strategija razvoja saobraćaja 2019-2035

- CG treba da u narednim godinama promoviše inicijative, studije i uključivanje privatnog sektora u uvođenje **elektromobilnosti** u zemlju, te da kao jedan od ciljeva postavi zamjenu i inovativnost voznog parka zemlje

Strategija razvoja energetike do 2030. godine

- Promoviše energetske efikasnost u saobraćaju i nabavci/upotrebi energetski efikasnih vozila, odnosno **vozila na alternativna goriva**

Akcioni plan energetske efikasnosti

- Izrađen je akcioni plan energetske efikasnosti u saobraćaju, a jedna od mjera je **uvođenje subvencija za kupovinu zelenih vozila**

Situaciona analiza – institucionalni okvir

Zakonodavni i strateški okvir

Ministarstvo održivog razvoja i turizma

Ministarstvo ekonomije

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Uslovi za vozila i razvoj infrastrukture

Centar za motore i vozila
Mašinskog fakulteta

CEDIS

Regulatorna agencija za energetiku

Podsticanje i promocija

Eko-fond

Situaciona analiza – finansijski okvir

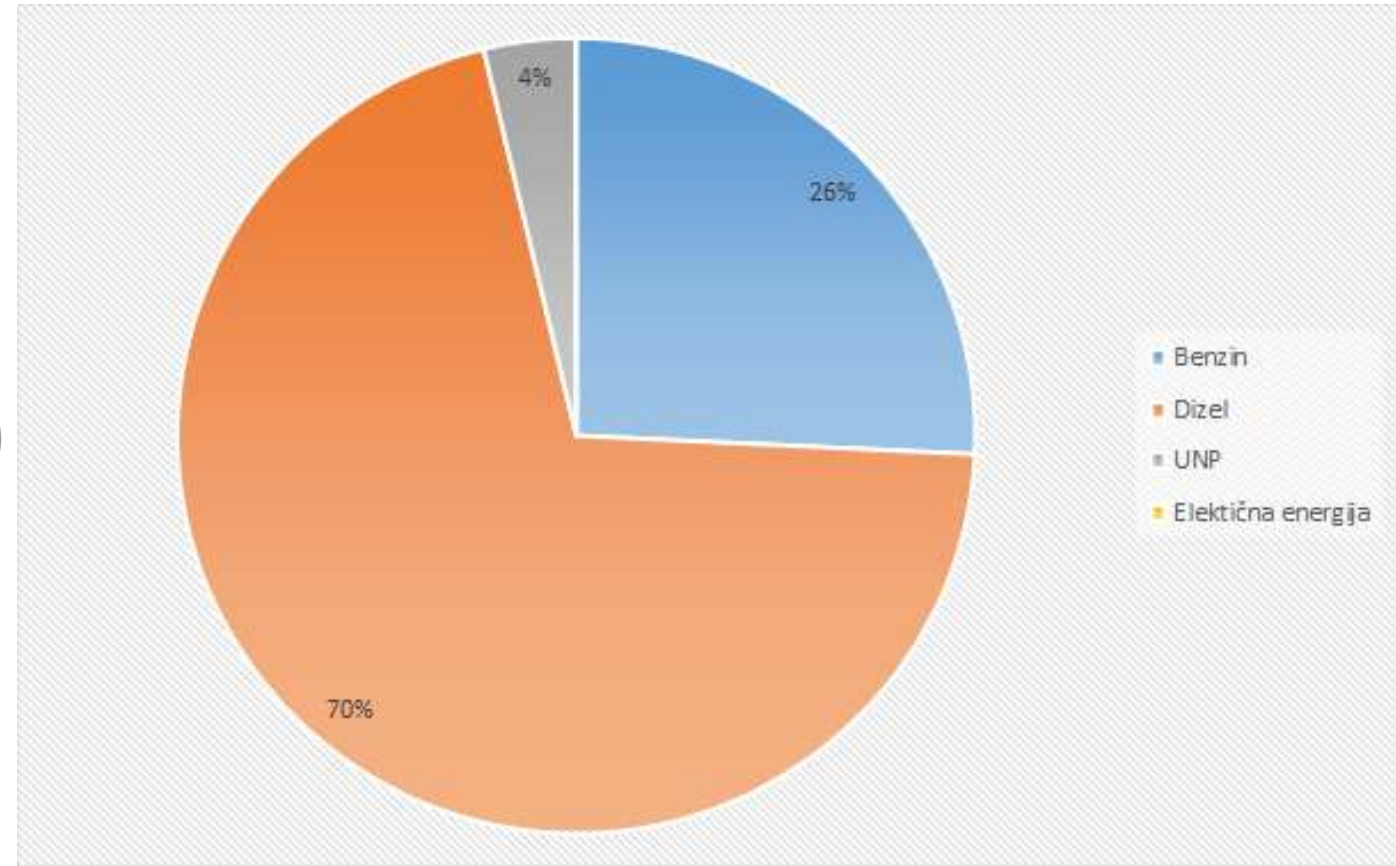
- **U CG ne postoje mjere finansijskog podsticanja za nabavku e-vozila i izgradnju infrastrukture za punjenje e-vozila**

Država	Opis podsticaja
Slovenija	<p>Slovenački javni fond za zaštitu životne sredine-Eko sklad nudi subvencije za kupovinu električnih i plug-in hibridnih vozila i to za građane, ali i za pravne osobe iz poslovnog i javnog sektora. Iznosi subvencija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 7.500 EUR za električna vozila kategorije M1 • 4.500 EUR za električna vozila kategorije N1 i L7e • 4.500 EUR za plug-in hibridna vozila kategorije M1 i N1 s emisijom CO₂ manjom od 50 g CO₂/km • 3.000 EUR za električna vozila kategorije L6e • 1.000 EUR za električna vozila kategorije L3e ali L4e ali L5e • 500 EUR za električna vozila kategorije L1e-B ali L2e • 200 EUR za električna vozila kategorije L1e-A
Hrvatska	<p>Hrvatski Fond za zaštitu sredine i energetska efikasnost takođe osigurava subvencije za kupovinu električnih i plug-in hibridnih vozila kako za građane, tako i za pravna lica. Iznosi subvencija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20.000 HRK (oko 2.700 EUR) za električna vozila kategorija L1 do L7 • 40.000 HRK (oko 5.400 EUR) za plug-in hibridna vozila kategorije M1 s emisijom CO₂ manjom od 50 g CO₂/km • 80.000 HRK (oko 10.800 EUR) za električna vozila kategorije M1, isključivo niže i srednje kategorije (A, B i C segment vozila prema evropskoj klasifikaciji) <p>Osim za vozila, hrvatski Fond je u 2018. godini osigurao subvencije i za električne bicikle u iznosu od 5.000 HRK (oko 675 EUR), dok je 2014. i 2015. godini osiguravao i subvencije do 40% za pravna lica za postavljanje punionica za električna vozila. Ovu priliku su iskoristili brojni gradovi i opštine kako bi postavili punionice za e-vozila na javnim mjestima.</p>

Situaciona analiza – potrebe za infrastrukturom e-mobilnosti

- Putnički automobili >200.000 (> 90 % registrovanih vozila)
- Električna vozila - 106 (2018 godine)
- Punionice >10
- Stepen motorizacije ~ 330 (2018 godine) (prosjek EU ~510)

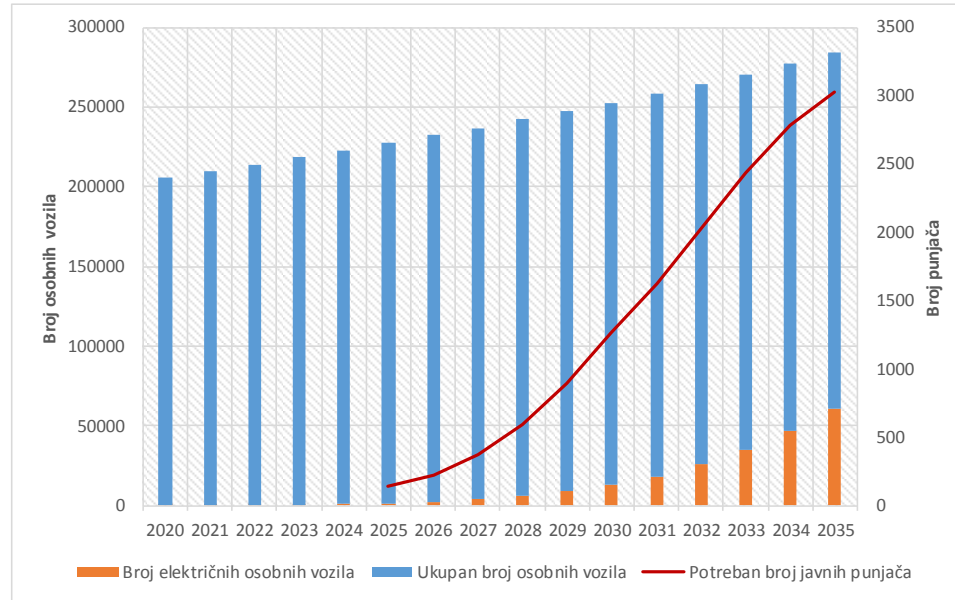

EV infrastruktura

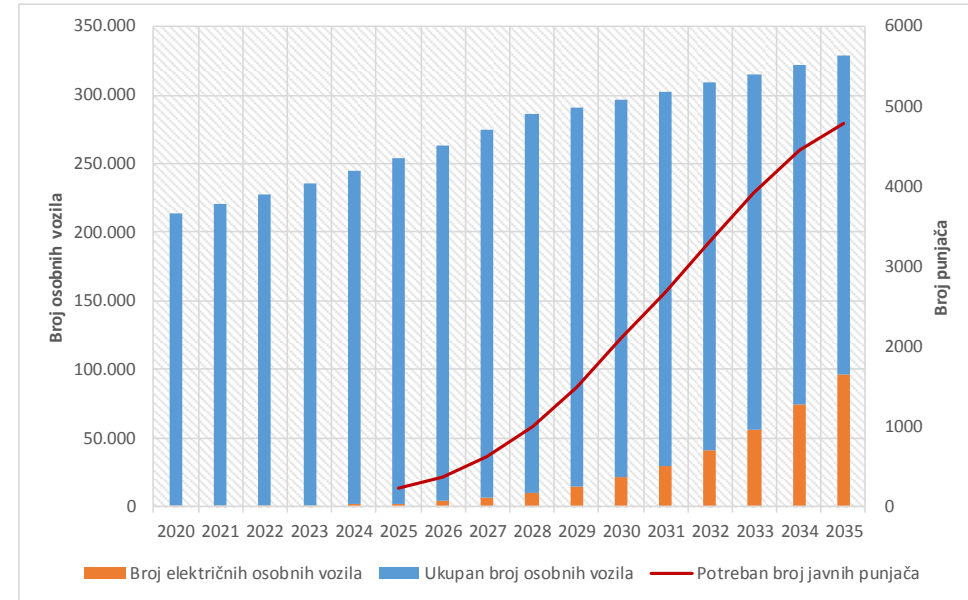
Kućne punionice	Spore punionice	Brze punionice	Ultra brze punionice
$\leq 3,7$ kW	$\geq 3,7$ kW, ≤ 22 kW	> 22 kW	≤ 350 kW
AC	AC	AC/DC	DC
11 – 14 h	2 – 6 h	50 min – 2 h	7 – 10 min
Kuća, stambena zgrada	Urbano područje	Međugradski putni pravci	Intermodalne lokacije

Situaciona analiza – potrebe za infrastrukturom za e-mobilnost

REALAN scenarij

OPTIMISTIČAN scenarij

REALAN scenario	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Broj električnih putničkih automobila	1.419	2.255	3.765	5.944	8.881	12.674	18.103	25.375	34.712	46.351	60.549
Udio u ukupnom broju putničkih automobila	0,6%	1,0%	1,6%	2,5%	3,6%	5,0%	7,0%	9,6%	12,8%	16,7%	21,3%
OPTIMISTIČAN scenario	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Broj električnih putničkih automobila	2.189	3.613	6.185	9.899	14.815	21.054	29.838	41.424	56.084	74.110	95.811
Udio u ukupnom broju putničkih automobila	0,9%	1,4%	2,3%	3,5%	5,1%	7,1%	9,9%	13,4%	17,8%	23,0%	29,1%

Infrastruktura– zakonodavni okvir

▪ Energetski aspekti

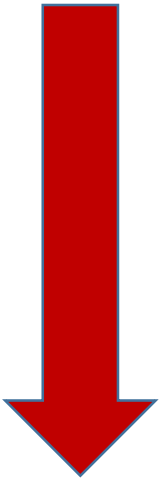
- Tarifni sistem se ne koristi za podsticanje e-mobilnosti, tj. **ne postoji tarifni model koji se odnosi isključivo na infrastrukturu za punjenje e-vozila**
- **Naknada za angažovanje mrežnog kapaciteta (snage) je visoka**

	Naknada za korišćenje distributivne mreže					
Država	Jedinični trošak angažovane/ zakupljene snage u višoj tarifi (EUR/kW)	Jedinični trošak el. energije u višoj tarifi (EUR/kWh)	Trošak angažovane/ zakupljene snage (za 50 kW) (EUR/mj)	Trošak el. energije (za 25 kWh) (EUR/mj)	UKUPNO (EUR/mj)	Napomena
Slovenija	3,24	0,01	162,15	0,29	162,45	\
Hrvatska	5,93	0,03	296,67	0,83	303,01	Uklj. naknadu za mjernu uslugu 5,5 EUR/mj
Crna Gora	17,27	0,02	863,67	0,41	864,07	\

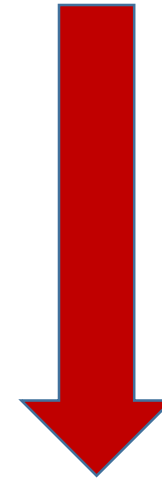
Infrastruktura– zakonodavni okvir

Slučaj (1 mjesec):

- Maks angažovana snaga -> 50 kW ----- 864 EUR
- Ukupna isporučena energija -> 2250 kWh ----- 37 EUR
- Broj ciklusa punjenja -> 90 (3 dnevno)
- Naplata jednog punjenja -> 10 EUR

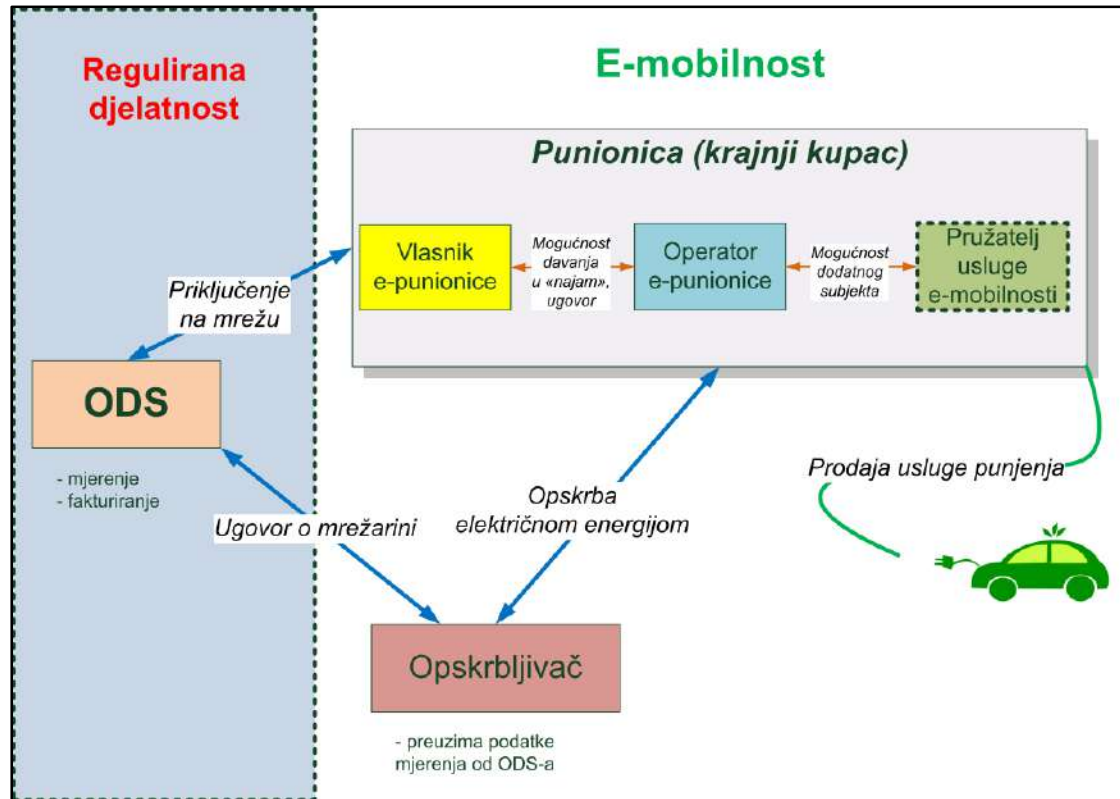

Prihod = 900 EUR

Ukupni trošak = 900 EUR

Situaciona analiza – tržišni modeli za e-mobilnost

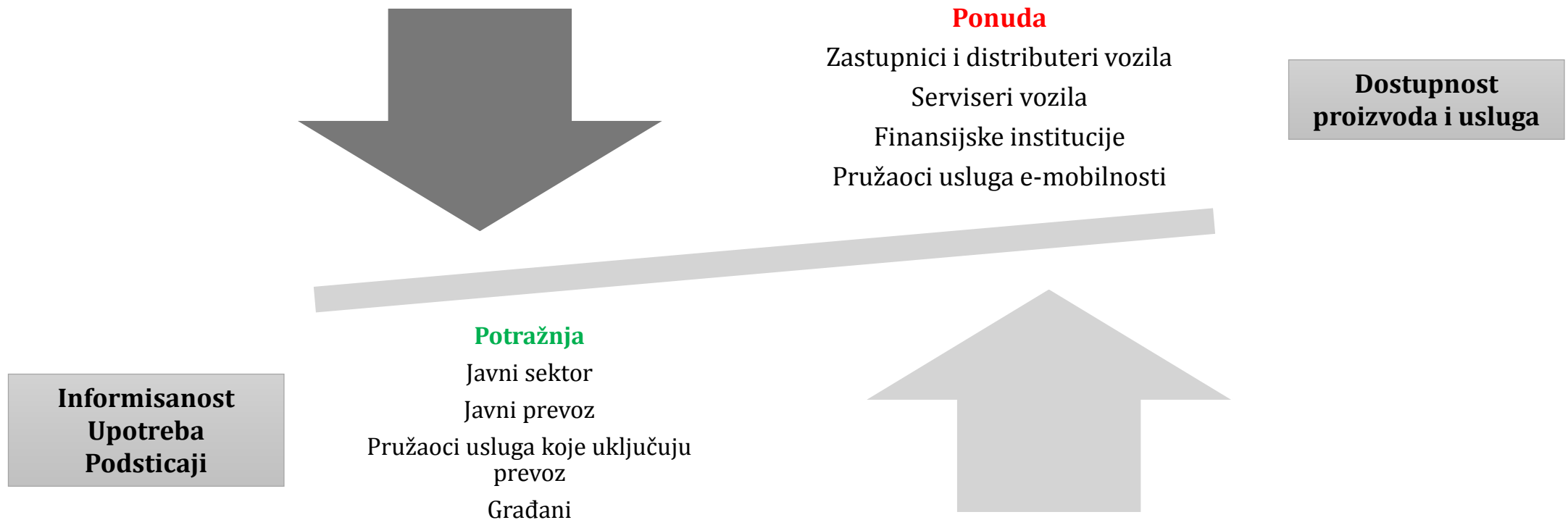

- **Razmotriti uvođenje novih tarifnih modela za korišćenje elektroenergetske mreže za korisnike e-vozila**
- **Ključna odrednica novog tarifnog modela treba biti omogućavanje komercijalizacije infrastrukture za punjenje e-vozila u ranoj fazi razvoja e-mobilnosti kada je na tržištu prisutan mali broj korisnika e-vozila**

II. Analiza tržišta e-mobilnosti u Crnoj Gori

Analiza tržišta e-mobilnosti

- Kakva je trenutna ponuda proizvoda i usluga vezanih uz e-mobilnost?
- Jesu li potrošači u različitim sektorima spremni kupiti proizvode i usluge e-mobilnosti?

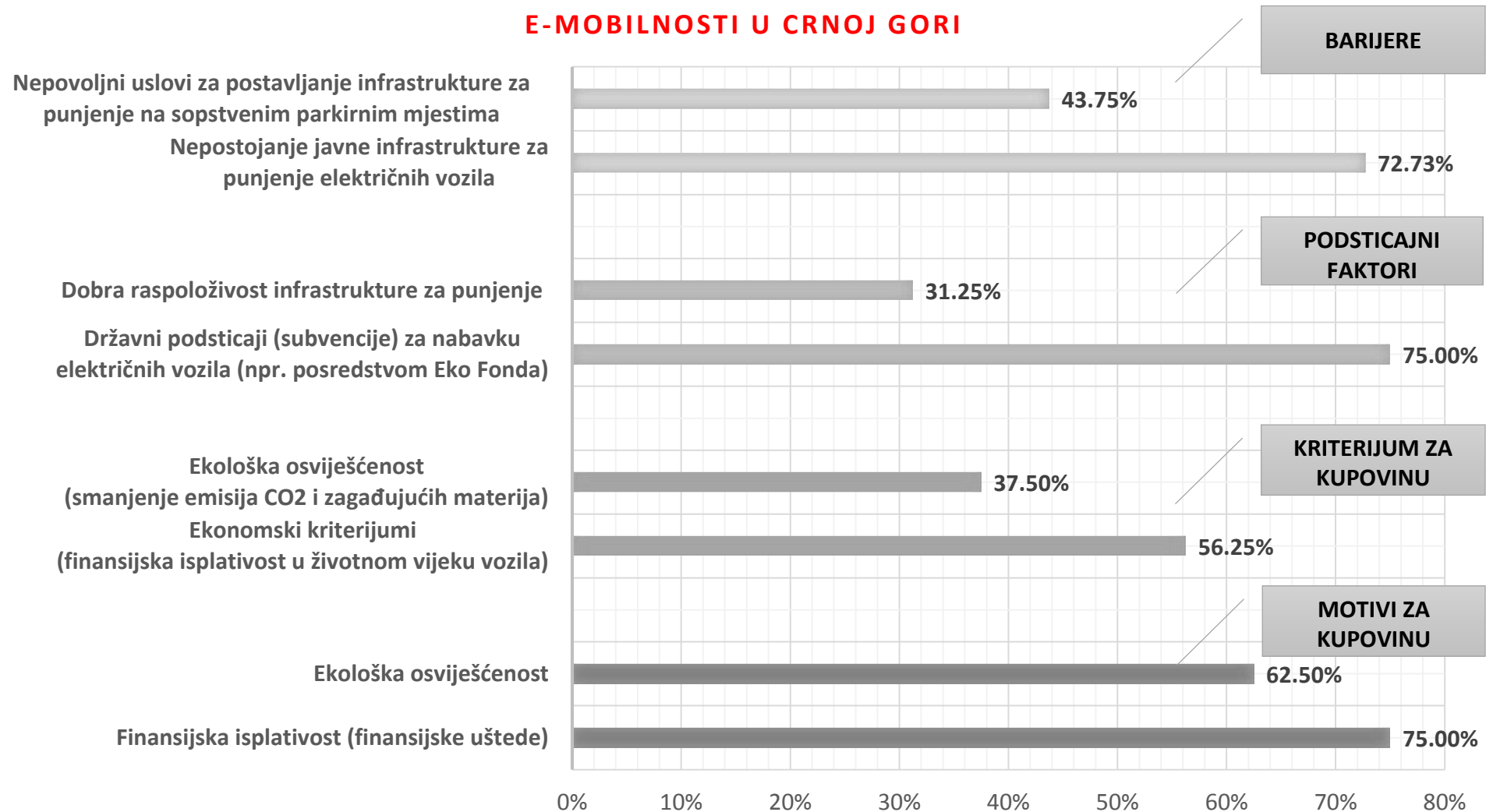

Analiza tržišta e-mobilnosti - ponuda

- Ponuda električnih vozila nije na nivou razvijenijih tržišta
- Zastupnici/distributeri i serviseri vozila pokazuju da su u toku s trendovima i da se informišu i spremaju za jaču potražnju za električnim vozilima, ali im zbog izuzetno malog broja takvih vozila u Crnoj Gori nedostaje iskustvo
- Ograničene usluge e-mobilnosti - ovaj segment tržišta se počinje razvijati te već postoje instalirane javno dostupne punionice za električna vozila
- Iako nema posebnih kreditnih ili lizing linija za finansiranje nabavke električnih vozila, ne može se reći da prilagođeno komercijalno finansiranje u potpunosti izostaje u Crnoj Gori – finansijske institucije nude svoje proizvode za finansiranje nabavke vozila, koje su primjenjive i na električna vozila (tretiraju se ravnopravno kao konvencionalna vozila).

Analiza tržišta e-mobilnosti - ponuda

MIŠLJENJE SUBJEKATA NA STRANI PONUDE TRŽIŠTA E-MOBILNOSTI U CRNOJ GORI

Analiza tržišta e-mobilnosti - potražnja – javni sektor

- Većina ispitanika (64,10%) nije razmatrala uvođenje električnih vozila u svoj vozni park
- Većina ispitanika (66,67%) navodi da u instituciji postoji srednji interes za nove tehnologije u saobraćaju
- Najvažnije zakonske mjere prepoznate od strane javnog sektora:
  - Uspostavljanje državnih podsticaja za nabavku i korišćenje električnih vozila (subvencije i poreske olakšice)
  - Donošenje zakonskih odredbi za državne organe za smanjenje korišćenja vozila na tečna goriva
  - Obavezna primjena zelene javne nabavke
  - Zakonsko definisanje obaveze razvoja infrastrukture za e-mobilnost
- Polovina ispitanika smatra da je za njihove djelatnosti potrebna autonomija od 200 do 400 km
- Više od 1/3 smatra da je za njihove djelatnosti potrebno brzo punjenje do 2 sata
- Većina ispitanika (87,18%) navodi da se vozila nabavljaju sopstvenim sredstvima (planirana budžetska sredstva)

Analiza tržišta e-mobilnosti - potražnja – javni prevoz

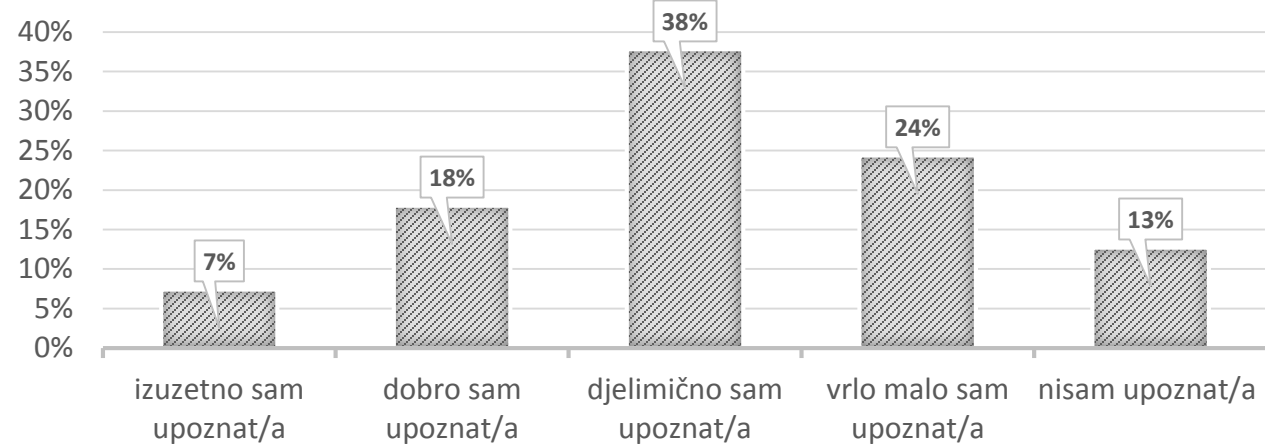
- Većina ispitanika (66,67%) nije do sada razmatrala uvođenje električnih autobusa u svoj vozni park
- Većina ispitanika (66,67%) navodi da u firmi ne postoji ili postoji mali interes za nove tehnologije u saobraćaju.
- Većina ispitanika (66,67%) bila bi spremna učestvovati u pilot projektu uvođenja električnih autobusa u svoje flote
- Većina ispitanika (66,67%) smatra da je za njihove djelatnosti potrebna autonomija >400 km
- Većina ispitanika (66,67%) smatra da je prihvatljivo punjenje 3-4 sata
- Većina ispitanika (60,00%) koristi kredite za nabavku automobila, finansijski lizing koristi 20%, a operativni leasing 10% ispitanika

Analiza tržišta e-mobilnosti - potražnja – poslovni sektor

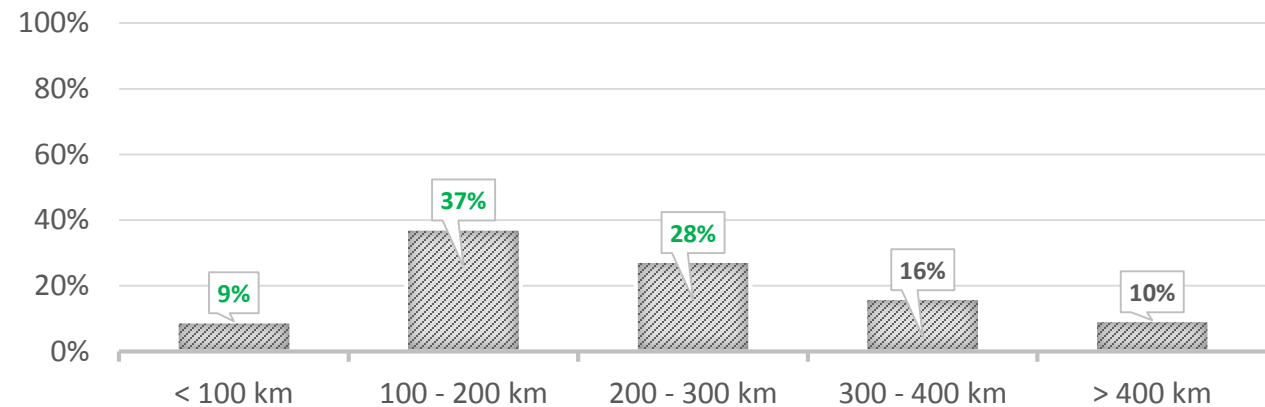
- Polovina ispitanika (50,00%) je razmatrala uvođenje električnih vozila u svoj vozni park
- Većina ispitanika (60,00%) navodi da u firmi postoji srednji interes za nove tehnologije u saobraćaju
- Većina ispitanika (60,00%) je raspoložena da učestvuje u pilot projektu uvođenja električnih vozila u svoj vozni park
- **80% ispitanika smatra da bi uvođenje električnih vozila poboljšalo imidž kompanije**
- Polovinu ispitanika (50,00%) navodi da je za njihove djelatnosti potrebna autonomija je između 200 i 300 km
- Većina ispitanika (70,00%) smatra da je prihvatljivo punjenje 1-2 sata
- Primjena različitih modela finansiranja - finansijski lizing, kredit ili sopstvena sredstva

Analiza tržišta e-mobilnosti – potražnja – građani

INFORMISANOST O ELEKTRIČNIM VOZILIMA

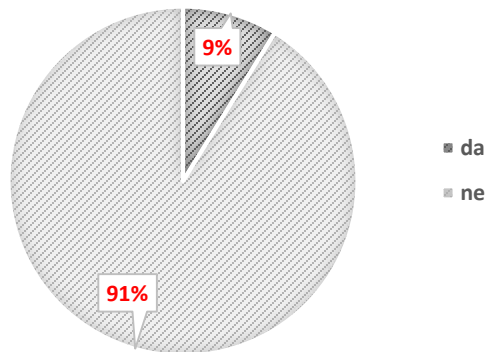

MINIMALNI PRIHVATLJIVI DOMET (AUTONOMIJA) ELEKTRIČNOG VOZILA S JEDNIM PUNJENJEM

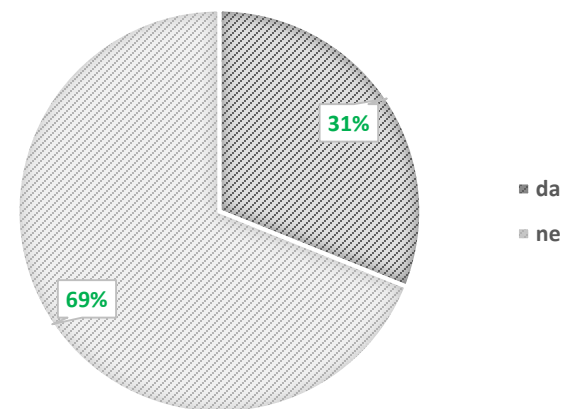

Analiza tržišta e-mobilnosti – potražnja – građani

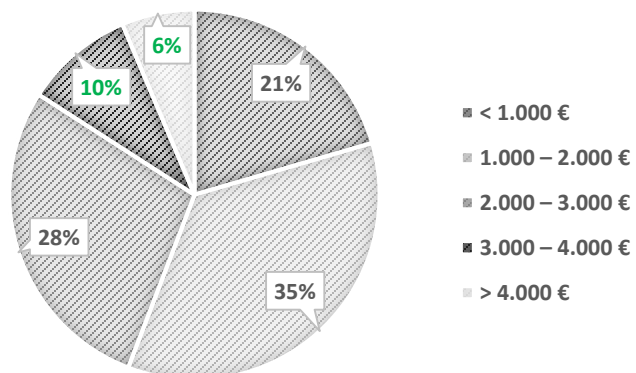
ISKUSTVO VOŽNJE EL.VOZILA

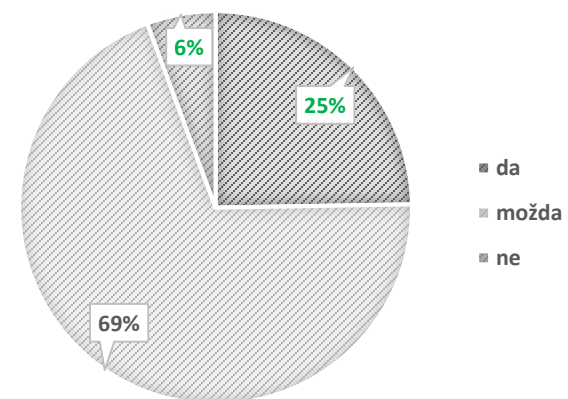
RAZMATRANJE KUPOVINE EL.VOZILA

SPREMNOST PLAĆANJA VIŠE ZA EL.VOZILO

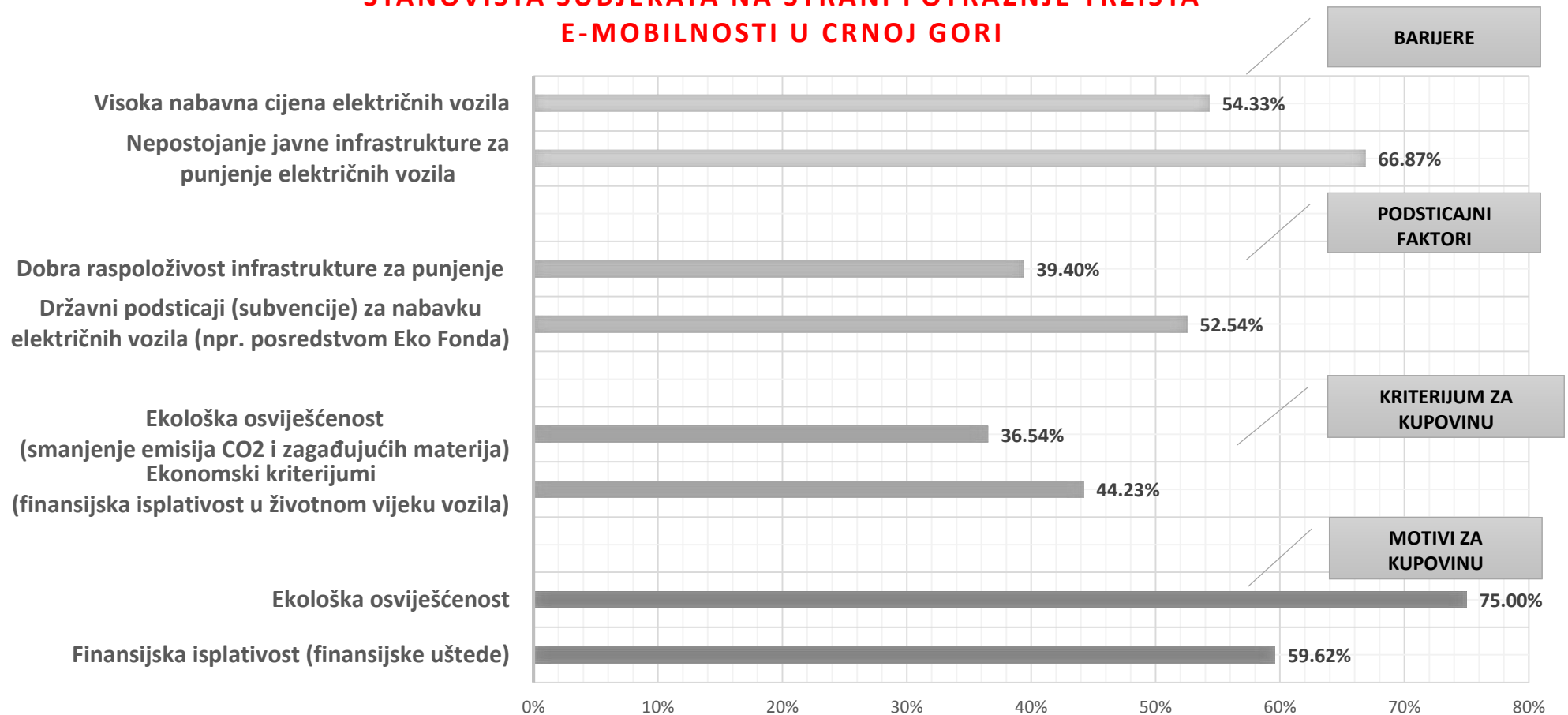
KUPOVINA EL.VOZILA UZ PODSTICAJE

Analiza tržišta e-mobilnosti – potražnja – građani

- Koncept e-mobilnosti **nije nepoznat** u Crnoj Gori i **prepoznaju se koristi ovog koncepta**
- **Očekuju se finansijski podsticaji!**

STANOVIŠTA SUBJEKATA NA STRANI POTRAŽNJE TRŽIŠTA E-MOBILNOSTI U CRNOJ GORI

III. Analize troškova i koristi koncepta e-mobilnosti u Crnoj Gori – studije slučaja

Analize troškova i koristi (cost-benefit)

- Studije slučaja:
  - Građani
  - Javni sektor
  - Privatni sektor
- Proračuni finansijskih pokazatelja:
  - NPV – neto sadašnja vrijednost
  - IRR – interna stopa rentabilnosti
  - PBP – period povrata investicije
  - PI – indeks profitabilnosti

Analize troškova i koristi (cost-benefit)

<https://ev-kalkulator-cg.org/>

Investicija

Održavanje

Porez

Gorivo

UŠTEDE - ENERGIJA

<https://ev-kalkulator-cg.org/>

100 km

- 7 litara

10 EUR

- 18 kWh

1,5 EUR

Porez

Porez na upotrebu putničkih motornih vozila plaća se godišnje prema radnoj zapremini motora, i to za:

1) do 1300 cm ³	25 €
2) preko 1300 do 1600 cm ³	40 €
3) preko 1600 do 2000 cm ³	75 €
4) preko 2000 do 2500 cm ³	220 €
5) preko 2500 do 3000 cm ³	500 €
6) preko 3000 do 4000 cm ³	750 €
7) preko 4000 do 5000 cm ³	1000 €
8) preko 5000 cm ³	1500 €

0 €

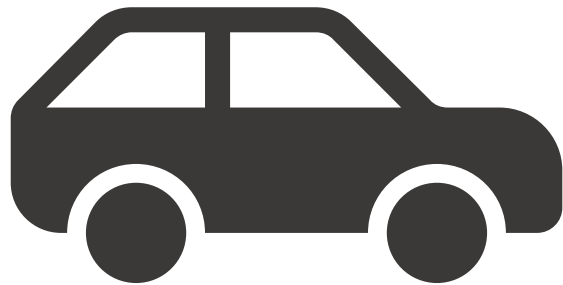
ZAKON O POREZU NA UPOTREBU PUTNIČKIH MOTORNIH VOZILA, PLOVNIH OBJEKATA, VAZDUHOPLOVA I LETILICA

(„Sl.list RCG“, br. 28/04 i 37/04 i „Sl.list CG“, broj. 86/09)

Održavanje

Finansijska analiza sa aspekta građana

Investicija: 18.800 EUR

Finansijska analiza sa aspekta građana

	Iznos podsticaja za kupnju EV				
Godišnja kilometraža	0 €	2.500 €	5.000 €	7.500 €	10.000 €
10.000 km	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>
13.000 km	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>
16.000 km	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>
20.000 km	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>	<i>NPV, IRR, PBP, PI</i>

Finansijska analiza sa aspekta građana

NPV

NPV (EUR)	Iznos podsticaja za kupnju EV				
	0 €	2.500 €	5.000 €	7.500 €	10.000 €
Godišnja kilometraža					
10.000 km	-5.821	-3.321	-821	1.679	4.179
13.000 km	-3.369	-869	1.631	4.131	6.631
16.000 km	-918	1.582	4.082	6.582	9.082
20.000 km	2.350	4.850	7.350	9.850	12.350

Finansijska analiza sa aspekta građana

IRR

IRR	Iznos podsticaja za kupnju EV				
	0 €	2.500 €	5.000 €	7.500 €	10.000 €
Godišnja kilometraža					
10.000 km	-0,9%	0,9%	3,1%	6,0%	10,1%
13.000 km	1,3%	3,2%	5,6%	8,8%	13,3%
16.000 km	3,3%	5,3%	7,9%	11,4%	16,3%
20.000 km	5,7%	8,0%	10,8%	14,6%	20,1%

Finansijska analiza sa aspekta građana

PBP

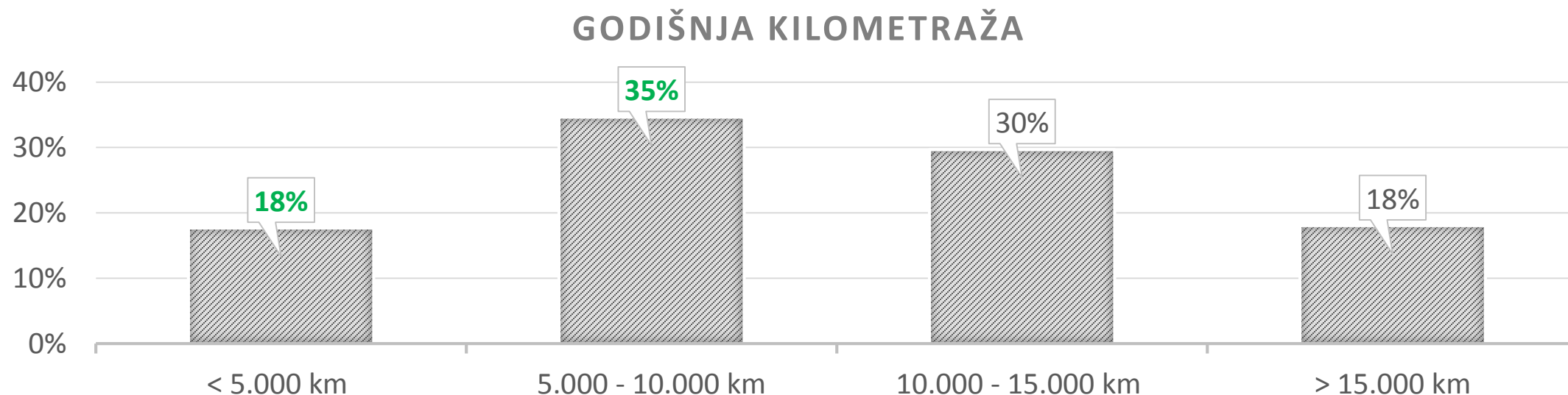
PBP	Iznos podsticaja za kupnju EV				
	0 €	2.500 €	5.000 €	7.500 €	10.000 €
Godišnja kilometraža					
10.000 km	>15	>15	15	12	9
13.000 km	>15	15	12	10	7
16.000 km	15	13	10	8	6
20.000 km	12	10	8	6	5

Finansijska analiza sa aspekta građana

PI

PI	Iznos podsticaja za kupnju EV				
	<i>0 €</i>	<i>2.500 €</i>	<i>5.000 €</i>	<i>7.500 €</i>	<i>10.000 €</i>
Godišnja kilometraža					
10.000 km	0,7	0,8	0,9	1,1	1,5
13.000 km	0,8	0,9	1,1	1,4	1,7
16.000 km	1,0	1,1	1,3	1,6	2,0
20.000 km	1,1	1,3	1,5	1,9	2,4

Zaključci

- **53 % građana svojim vozilima godišnje ostvaruje do 10.000 km**
- **Investicija u kupovinu električnog vozila za većinu građana nije finansijski isplativa ako ne postoje mehanizmi za podsticanje njihove kupovine**

Studija slučaja 2 – Javni sektor - Komunalna policija Glavnog grada

- Vozni park - 9 automobila u sopstvenom vlasništvu
- Dva vozila za pogon koriste dizel, a sedam benzin kao pogonsko gorivo
- Prosječna starost voznog parka - 10 godina
- Prosječna godišnja kilometraža - **14.100 km**

Scenario: Zamjena 4 starija vozila sa 4 nova

1) 4 nova benzinska vozila jednakog cjenovnog ranga

ILI

2) 4 nova električna vozila

Investicija u **EV veća za: 84.400 EUR**

Studija slučaja 2 – Javni sektor - Komunalna policija Glavnog grada

Rezultati finansijske analize

	Iznos podsticaja za kupnju EV				
	<i>0 €</i>	<i>2.500 €</i>	<i>5.000 €</i>	<i>7.500 €</i>	<i>10.000 €</i>
FNPV (EUR)	-14.430	-4.430	5.570	15.570	25.570
IRR	1,4%	3,1%	5,2%	7,8%	11,3%
PBP	>15	15	13	10	8
PI	0,8	0,9	1,1	1,3	1,6

Zaključci

- Finansijski isplativo - u slučaju postojanja podsticaja u iznosu od 5.000 EUR ili više.**

Studija slučaja 3 – Privatni sektor – Turistička agencija

- Turistička agencija koja raspolaže s 2 kombi vozila i 3 putnička automobila visoke kategorije sa luksuznom dodatnom opremom za pružanje usluge transfera

Scenario: Kupovina jednog dodatnog automobila za potrebe obavljanja transfera

1) Novi dizelski automobil visoke klase

ILI

2) Novi električni automobil visoke klase

Investicija u EV veća za : 15.150 EUR

Studija slučaja 3 – Privatni sektor – Turistička agencija

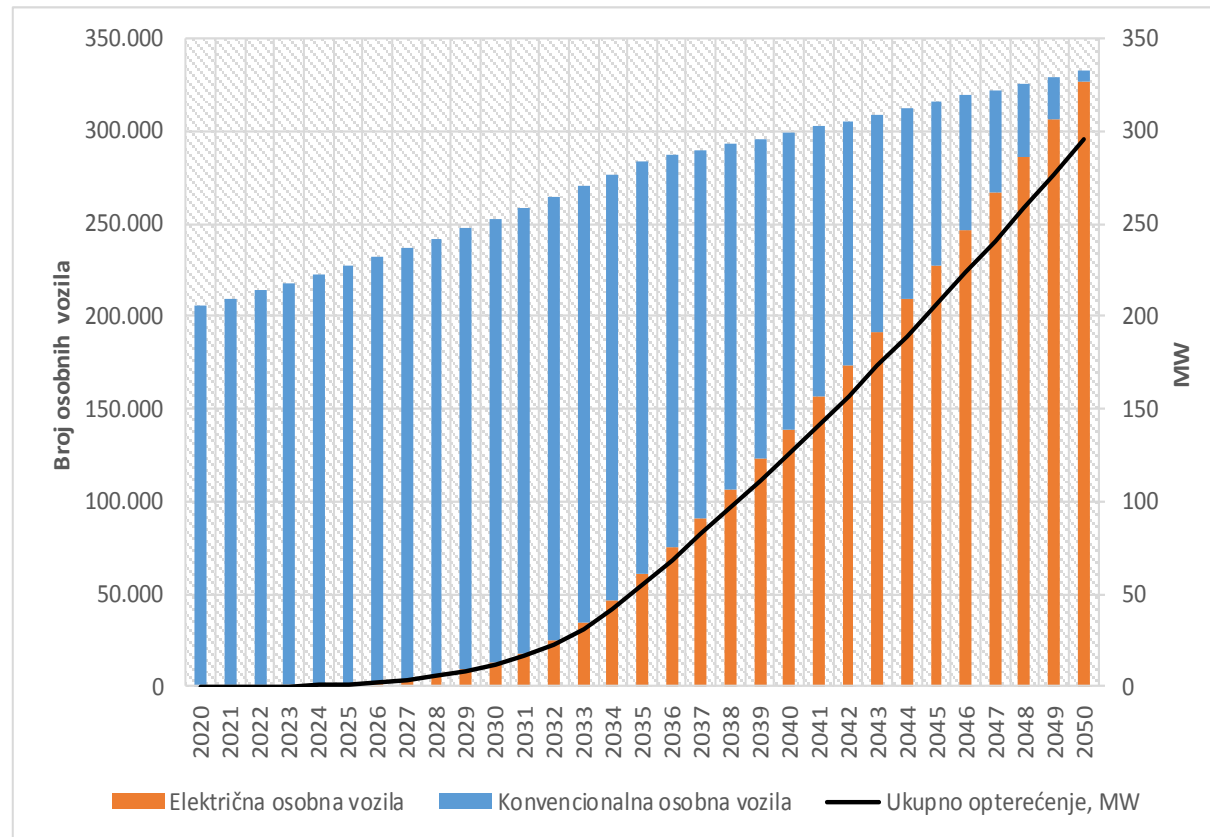
Rezultati finansijske analize

	Godišnja kilometraža (km)		
	<i>40.000</i>	<i>50.000</i>	<i>60.000</i>
NPV (EUR)	16.893	23.542	30.192
IRR	17%	22%	26%
PBP	6	4	3
PI	2,4	2,8	3,2

Zaključci

- **Investicija u EV je isplativa prema svim pokazateljima ukoliko vozila prelaze veliki broj kilometara na godišnjem nivou ostvaruju se značajne uštede u operativnim troškovima**

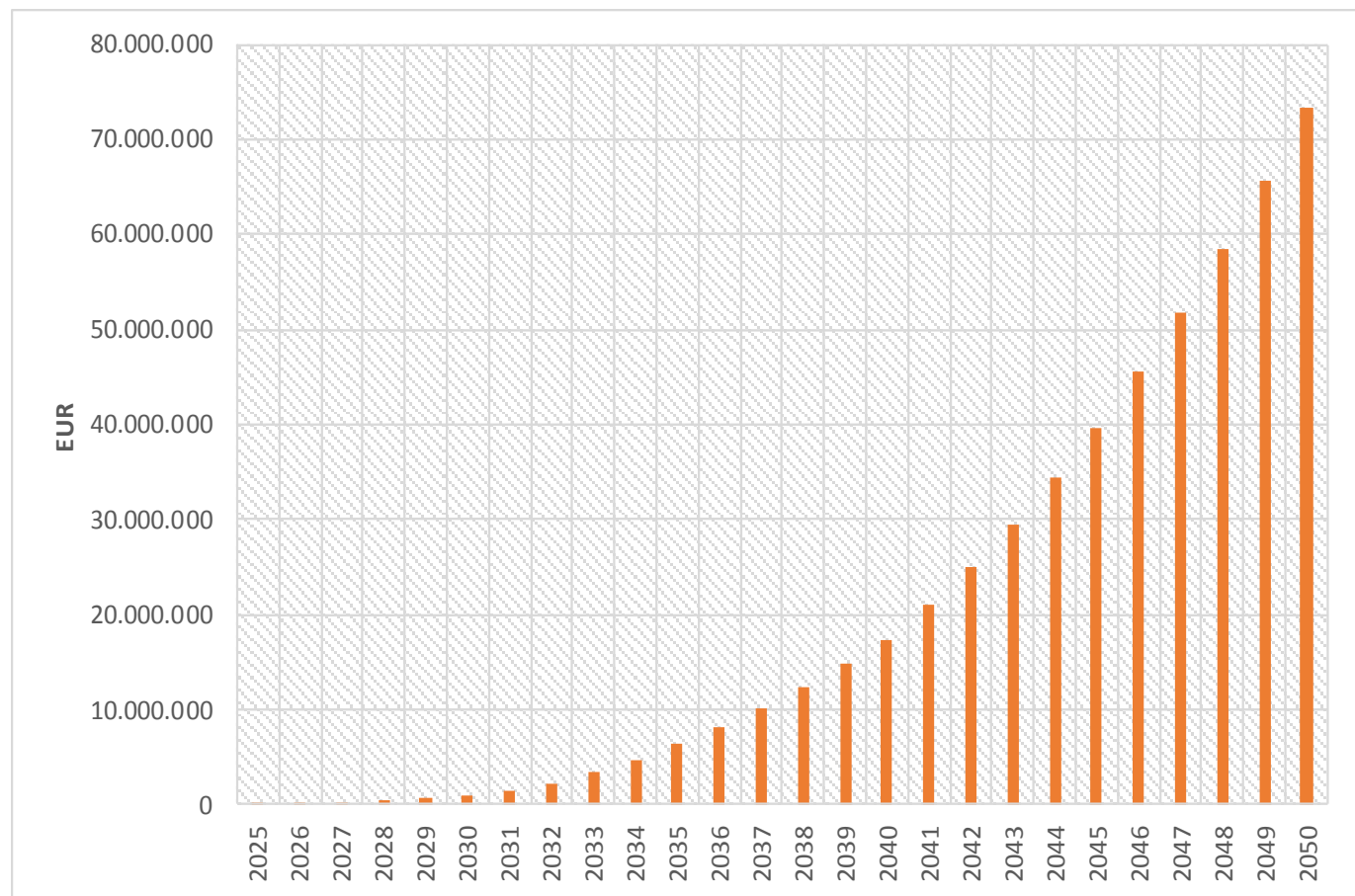
Dugoročne prognoze – društvena korist

- 95 % električnih putničkih automobila u 2050. godini
- ~ 90 % punjenja na sporim (kućnim) punjačima
- Potencijalno vršno opterećenje ~ 300 MW
- Pružanje usluga fleksibilnosti ~ 16 GWh u 2050. godini

Dugoročne prognoze – društvena korist

Korist izbjegnute emisije CO₂ = količina izbjegnute emisije CO₂ * jedinični trošak CO₂

530.000.000 EUR

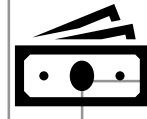
IV. Predlog ekonomskih i finansijskih podsticaja za e-mobilnost u Crnoj Gori

Faktori koji utiču na razvoj tržišta e-mobilnosti

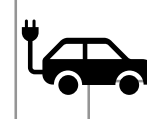
Državna podsticajna politika

- Podsticaji za kupovinu električnog vozila
- Podsticaji za korišćenje električnog vozila
- Nefinansijski podsticaji
- Podsticajni okvir za razvoj infrastrukture za punjenje

Ekonomski faktori

- Nabavna cijena vozila
- Cijena goriva / električne energije

Tehnologija

- Domet vozila
- Brzina punjenja

Podsticaji za električna vozila

- a. Fiskalni podsticaji** – korišćenje poreskog sistema u svrhu podsticanja nabavke i korišćenja električnih vozila;
- b. Finansijski podsticaji** – instrumenti za smanjenje razlike u nabavnoj cijeni između klasičnog i električnog vozila kao i instrumenti za podsticaje razvoja infrastrukture za punjenje električnih vozila;
- c. Nefinansijski podsticaji** – mjere koje se mogu sprovoditi sa državnog ili lokalnog nivoa, a koje će dodatno učiniti nabavku i korišćenje električnih vozila atraktivnijim.

Podsticaji za električna vozila

a. Fiskalni podsticaji

Preporučuje se usmjeravanje prihoda od poreza na upotrebu motornih vozila u Eko-fond uz namjensko korišćenje za podsticanje e-mobilnosti i drugih projekata čistog saobraćaja, kao jednog od značajnih podsticaja za e-vozila.

Podsticaji za električna vozila

b. Finansijski podsticaji

Preporučuje se uspostavljanje šeme finansijskih podsticaja za električna vozila. Šemu treba sprovoditi i promovisati kroz Eko-fond, a njom se trebaju obuhvatiti sve tri ciljne grupe: **građani, javni sektor i privatni sektor.**

Preporuke studije:

EV:

- **7.500 EUR** (M1 i N1 kategorija)
- **2.000 EUR** (L6 i L7 kategorija)

Punionice:

- **40% opravdanih troškova-privatni sektor**
- **60% opravdanih troškova-javni sektor (80% zaštićena područja)**

Podsticaji za električna vozila

c. Nefinansijski podsticaji

- **Dozvoljen ulaz u uži centar grada, gdje je saobraćaj obično zabranjen ili ograničen;**
- **Rezervisana parkirna mjesta samo za električna vozila na javnim parkiralištima i garažama, vrlo često besplatna;**
- **Jeftinija licenca i veći broj licenci za električna auto-taxi vozila;**
- **Popusti na cijenu trajekta ili naknadu za upotrebu tunela;**
- **Promotivno-edukativni javni događaji vezani za e-mobilnost.**

Podsticaji za infrastrukturu za punjenje EV

Crna Gora treba uskladiti zakonodavstvo iz područja tržišta električne energije s novom Direktivom o unutrašnjem tržištu električne energije, čime će se dodatno doprinijeti razvoju e-mobilnosti i njenoj integraciji u elektroenergetski sistem.

Posebno je bitno putem tarifnog sistema omogućiti razvoj poslovnih modela za pružanje usluge punjenja električnih vozila.

Promocija e-mobilnosti

Informisanje, edukacija i promocija ključne su za prihvaćanje koncepta e-mobilnosti. Najefikasniji način za podizanje svijesti je kombinacija informativno-edukativnih i promotivnih kampanja sa ponudom finansijskih podsticaja. Zato je bitno da se uz buduću šemu finansijskih podsticanja obavezno sprovode ovakve kampanje. U tome se takođe vidi ključna uloga Eko-fonda, i to kroz sopstvene aktivnosti, ali i kroz dalje podsticanje drugih institucija i organizacija da organizuju aktivnosti za podizanje znanja i svijesti o e-mobilnosti.

PROCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PODSTICAJE

- **2.250.000 EUR** Eko-fond
- **4.500.000 EUR** Hrvatska
- **3.600.000 EUR** Slovenija.

HVALA NA PAŽNJI!

radojev@ucg.ac.me